

Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui

PAREIŠKIMAS

ištirti centrinės viešojo administravimo institucijos norminio administracinio akto teisėtumą

2025 m. rugpjūčio 19 d.

Vilnius

Pareiškėjai:

Lietuvos Respublikos Seimo narė Ingrida Šimonytė
Adresas Gedimino pr. 53, Vilnius, 01109,
el. pašto adresas ingrida.simonyte@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo narys Mindaugas Lingė
Adresas Gedimino pr. 53, Vilnius, 01109,
el. pašto adresas mindaugas.linge@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo narys Giedrė Balčytytė
Adresas Gedimino pr. 53, Vilnius, 01109,
el. pašto adresas giedre.balcytyte@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo narys Daiva Ulbinaitė
Adresas Gedimino pr. 53, Vilnius, 01109,
el. pašto adresas daiva.ulbinaite@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo narys Jurgita Sejonienė
Adresas Gedimino pr. 53, Vilnius, 01109,
el. pašto adresas jurgita.sejoniene@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo narys Vytautas Juozapaitis
Adresas Gedimino pr. 53, Vilnius, 01109,
el. pašto adresas vytautas.juozapaitis@lrs.lt

Pareiškėjų atstovas:

Advokatas Tomas Šedbaras,
ŠEDBARO advokatų profesinė bendrija,
Kražių g. 4-1, 01108 Vilnius,
tel. +37052460 480,
mob. tel. +370 687 59086,
el. paštas info@sedbaras.lt, tomas@sedbaras.lt

Teisės aktą parėmusi institucija:

Nacionalinės švietimo agentūros Matematikos, Visuomeninio ugdymo, Gamtos mokslų, informatikos ir inžinerinių technologijų bei Kalbų valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetai
juridinio asmens kodas 305238040,
K. Kalinausko g. 7, LT-03107, Vilnius,
Tel. +370 658 18504,
El. paštas: info@nsa.smm.lt

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Administracinių bylų teisenos įstatymo 112 straipsniu, Lietuvos Respublikos Seimo nariai Ingrida Šimonytė, Mindaugas Lingė, Giedrė Balčytytė, Daiva Ulbinaitė, Jurgita Sejonienė, Vytautas Juozapaitis teikia šį abstraktų pareiškimą ištirti centrinės viešojo administravimo institucijos norminio administracinio akto teisėtumą

I. Prašomi ištirti norminiai aktai

1. Prašomi ištirti norminiai aktai yra:

- 1.1. Nacionalinės švietimo agentūros **Matematikos** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 7 d. posėdžio protokolo 1 klausimo nutarimas: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo matematikos (A), matematikos (B) valstybiniuose brandos egzaminuose <...>“.
- 1.2. Nacionalinės švietimo agentūros **Visuomeninio ugdymo** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 7 d. posėdžio protokolo 1 klausimo nutarimas „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos ir istorijos valstybiniuose brandos egzaminuose<...>“.
- 1.3. Nacionalinės švietimo agentūros **Gamtos mokslų, informatikos ir inžinerinių technologijų** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 7 d. posėdžio protokolu 1 klausimo nutarimas: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo biologijos, inžinerinių technologijų valstybiniuose brandos egzaminuose. <...>“
- 1.4. Nacionalinės švietimo agentūros **Kalbų** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto posėdžio 2025 m. liepos 11 d. protokolo 1 klausimo nutarimas: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo užsienio (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybiniuose brandos egzaminuose.“.
- 1.5. Toliau visi nurodyti Nacionalinės švietimo agentūros Matematikos, Visuomeninio ugdymo, Gamtos mokslų, informatikos ir inžinerinių technologijų bei Kalbų valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų (toliau – Komitetai) nutarimai yra vadinami – Komitetų nutarimai.

II. Dėl prašomų ištirti norminių administracinių aktų teisėtumo ir priėmimo aplinkybių

2. 2025 m. birželio pabaigoje pasibaigė pagrindinė valstybinių brandos egzaminų (IV gimnazijos klasėms) sesija¹.

3. Kompetentinga viešojo administravimo institucija (Nacionalinės švietimo agentūros Matematikos, Visuomeninio ugdymo, Gamtos mokslų, informatikos ir inžinerinių technologijų bei Kalbų valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetai), 2025 m. liepos 7 ir 11 d. protokolinais sprendimais nutarė dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo *matematikos (A ir B), ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos, istorijos, biologijos,*

¹ <https://www.nsa.smsm.lt/egzaminai-ir-pasiekimu-patikrinimai/brandos-egzaminai/tvarkarasciai/>

inžinerinių technologijų, (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybinių brandos egzaminų laikyme.

*Dėl Nacionalinės švietimo agentūros **Matematikos** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto nutarimo*

4. Nacionalinės švietimo agentūros **Matematikos** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 7 d. posėdžio protokole yra nurodyti du nagrinėti klausimai, iš kurių aktualus yra pirmas klausimas:²

4.1. Dėl pagrindinės sesijos matematikos (A), matematikos (B) valstybinių brandos egzaminų išlaikymo ribos, t. y. slenkstinio, patenkinamo, pagrindinio bei aukštesniojo pasiekimų lygių ribų nustatymo.

5. Protokolo 1.1 punkte buvo pristatyta tokia klausimo problematika:

1.1. [redacted], pristatė 2025 m. matematikos (A), matematikos (B) valstybinių brandos egzaminų kandidatų skaičius, preliminarinius rezultatus. Matematikos (A), matematikos (B) valstybinių brandos egzaminų preliminarinių rezultatų aptarimo medžiaga pridedama (1 priedas).
<...>
[redacted] įvardino, kad egzaminų rezultatai rodo, jog šiai kandidatų populiacijai, kuri mokėsi pagal atnaujintą Vidurinio ugdymo programą 2023 – 2025 mokslo metais ir laikė matematikos (A), matematikos (B) valstybinius brandos egzaminus, šiuo pereinamuoju laikotarpiu Bendrosiose programose nurodyta egzamino slenkstinio pasiekimų lygio riba yra per aukšta. Pasiūlė vadovaujantis Vertinimo komiteto reglamento 7.1 ir 7.4 papunkčiais, subalansuoti Bendrosiose programose fiksuotą egzamino slenkstinio lygio ribos – 35 taškų poveikį, užtikrinti visų egzamine dalyvavusių kandidatų lygias galimybes ir prieš skaičiuojant galutinį egzamino rezultatą balais, prie kiekvieno kandidato gauto galutinio taškų skaičiaus pridėti 10 taškų, nekeičiant egzamino pasiekimų lygių ribų, nes jos yra fiksuotos Bendrosiose programose. Atkreipė dėmesį, kad pridedant taškus, visiems kandidatams, kurių rezultatas dėl siūlomų pridėti taškų viršys 100 taškų, būtų fiksuotas maksimalus 100 balų įvertinimas.
<...>

6. Šių motyvų pagrindų buvo nutarta:

NUTARTA. Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo matematikos (A), matematikos (B) valstybiniuose brandos egzaminuose. Patvirtinti Bendrosiose programose apibrėžtas pasiekimų lygių ribas.

7. Pagal protokolą toliau buvo nagrinėjamas klausimas dėl brandos egzaminų taškų kompensavimo kandidatams su pateiktais ID:

1.2. [redacted] įvardino, kad 2023 – 2024 mokslo metais tų metų III gimnazijos klasės mokiniai laikė matematikos (A) arba matematikos (B) tarpinį patikrinimą, kuris dabar yra prilygintas valstybinio brandos egzamino pirmajai daliai. 750 kandidatų matematikos (A) valstybiniame brandos egzamine surinko 17 – 20 taškų ir 6 kandidatai matematikos (B) valstybiniame brandos egzamine surinko 17 – 20 taškų. 2024 metais yra priimtas sprendimas kompensuoti kandidatams atitinkamo kurso matematikos (A), matematikos (B) valstybinių brandos egzaminų užduoties taškus. Šis kompensavimas nebuvo taikomas arba buvo taikomas iš dalies mokiniams, kurie surinko 17 – 20 taškų. Komiteto nariams pristatytas kandidatų sąrašas su jų ID, gautais pirminiais taškais ir jiems siūlomais kompensuoti taškais prie jų galutinio gauto taškų skaičiaus (priedas 3).

8. Šių motyvų pagrindų buvo nutarta:

NUTARTA. Pritarti matematikos (A), matematikos (B) valstybinių brandos egzaminų kandidatams su pateiktais ID kompensuoti taškus.

² Priedas Nr. 1, nuo 12 lap.

9. Manytina, kad Protokolo *pirmu* klausimu buvo priimti *du* skirtingo tipo administraciniai aktai:

9.1. *Pirmasis nutarimas*, priimtas protokolo 1.1 punkte nagrinėtu klausimu – „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo matematikos (A), matematikos (B) valstybiniuose brandos egzaminuose <...>“, – savo turiniu yra **norminis administracinis aktas**, kadangi šiuo nutarimu nustatoma nauja elgesio taisyklė, taikoma visiems egzaminą laikiusiems kandidatams.

9.2. *Antrasis nutarimas*, priimtas protokolo 1.2 punkte nagrinėtu klausimu – „Pritarti matematikos (A), matematikos (B) valstybinių brandos egzaminų kandidatams su pateiktais ID kompensuoti taškus“, - savo turiniu yra **individualus administracinis aktas**, kadangi juo priimamas sprendimas dėl konkrečių, aiškiai identifikuojamų asmenų teisių ir pareigų, remiantis individualizuotais duomenimis (ID), ir šis sprendimas sukelia teises pasekmes konkrečioms asmenims.

10. Šiuo pareiškimu yra prašoma ištirti pirmojo nutarimo teisėtumą: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo matematikos (A), matematikos (B) valstybiniuose brandos egzaminuose <...>“

11. Analogiška teisinė problematika yra ir su kitais Nacionalinės švietimo agentūros valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetais ir jų nagrinėtais klausimais bei priimtais nutarimais.

Dėl Nacionalinės švietimo agentūros Visuomeninio ugdymo valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto nutarimo

12. Nacionalinės švietimo agentūros **Visuomeninio ugdymo** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 7 d. posėdžio protokole yra nurodyti du nagrinėti klausimai, iš kurių aktualus yra pirmas klausimas:³

12.1. Dėl pagrindinės ir pakartotinės sesijų ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos ir istorijos valstybinių brandos egzaminų išlaikymo ribos, t. y. slenkstinio, patenkinamo, pagrindinio bei aukštesniojo pasiekimų lygių ribų nustatymo.

13. Protokolo 1.1 punkte buvo pristatyta tokia klausimo problematika:

[redacted], pristatė 2025 m. ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos ir istorijos valstybinių brandos egzaminų kandidatų skaičius, preliminarinius rezultatus. Ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos ir istorijos valstybinių brandos egzaminų preliminarinių rezultatų aptarimo medžiaga pridedama (1 priedas).
<...>

³ Priedas Nr. 1, nuo 41 lap.

██████████ įvardino, kad egzaminų rezultatai rodo, jog šiai kandidatų populiacijai, kuri mokėsi pagal atnaujintą Vidurinio ugdymo programą 2023–2025 mokslo metais ir laikė ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos ir istorijos valstybinius brandos egzaminus, šiuo pereinamuoju laikotarpiu Bendrosiose programose nurodyta egzamino slenkstinio pasiekimų lygio riba yra per aukšta. Pasiūlė vadovaujantis Vertinimo komiteto reglamento 7.1 ir 7.4 papunkčiais, subalansuoti Bendrosiose programose fiksuotą egzamino slenkstinio lygio ribos – 35 taškų poveikį, užtikrinti visų egzamine dalyvavusių kandidatų lygias galimybes ir prieš skaičiuojant galutinį egzamino rezultatą balais, prie kiekvieno kandidato gauto galutinio taškų skaičiaus pridėti 10 taškų, nekeičiant egzamino pasiekimų lygių ribų, nes jos yra fiksuotos Bendrosiose programose. Atkreipė dėmesį, kad pridedant taškus, visiems kandidatams, kurių rezultatas dėl siūlomų pridėti taškų viršys 100 taškų, būtų fiksuotas maksimalus 100 balų įvertinimas.

<...>

14. Šių motyvų pagrindų buvo nutarta:

NUTARTA. Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos ir istorijos valstybiniuose brandos egzaminuose. Patvirtinti Bendrosiose programose apibrėžtas pasiekimų lygių ribas.

15. Šiuo pareiškimu yra prašoma ištirti nutarimo teisėtumą: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos ir istorijos valstybiniuose brandos egzaminuose <...>“.

Dėl Nacionalinės švietimo agentūros Gamtos mokslų, informatikos ir inžinerinių technologijų valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto nutarimo

16. Nacionalinės švietimo agentūros **Gamtos mokslų, informatikos ir inžinerinių technologijų** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 7 d. posėdžio protokole yra nurodyti du nagrinėti klausimai, iš kurių aktualus yra pirmas klausimas:⁴

16.1. Dėl pagrindinės ir pakartotinės sesijų biologijos, inžinerinių technologijų valstybinių brandos egzaminų išlaikymo ribos, t. y. slenkstinio, patenkinamo, pagrindinio bei aukštesniojo pasiekimų lygių ribų nustatymo.

17. Protokolo 1.1 punkte buvo pristatyta tokia klausimo problematika:

██████████, pristatė 2025 m. biologijos, inžinerinių technologijų valstybinių brandos egzaminų kandidatų skaičius, preliminarinius rezultatus. Biologijos, inžinerinių technologijų valstybinių brandos egzaminų preliminarinių rezultatų aptarimo medžiaga pridedama (1 priedas).

<...>

██████████ įvardino, kad egzaminų rezultatai rodo, jog šiai kandidatų populiacijai, kuri mokėsi pagal atnaujintą Vidurinio ugdymo programą 2023–2025 mokslo metais ir laikė biologijos, inžinerinių technologijų valstybinius brandos egzaminus, šiuo pereinamuoju laikotarpiu Bendrosiose programose nurodyta egzamino slenkstinio pasiekimų lygio riba yra per aukšta. Pasiūlė vadovaujantis Vertinimo komiteto reglamento 7.1 ir 7.4 papunkčiais, subalansuoti Bendrosiose programose fiksuotą egzamino slenkstinio lygio ribos – 35 taškų poveikį, užtikrinti visų egzamine dalyvavusių kandidatų lygias galimybes ir prieš skaičiuojant galutinį egzamino rezultatą balais, prie kiekvieno kandidato gauto galutinio taškų skaičiaus pridėti 10 taškų, nekeičiant egzamino pasiekimų lygių ribų, nes jos yra fiksuotos Bendrosiose programose. Atkreipė dėmesį, kad pridedant taškus, visiems kandidatams, kurių rezultatas dėl siūlomų pridėti taškų viršys 100 taškų, būtų fiksuotas maksimalus 100 balų įvertinimas.

<...>

18. Šių motyvų pagrindų buvo nutarta:

⁴ Priedas Nr. 1, nuo 62 lap.

NUTARTA. Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo biologijos, inžinerinių technologijų valstybiniuose brandos egzaminuose. Patvirtinti Bendrosiose programose apibrėžtas pasiekimų lygių ribas.

19. Šiuo pareiškimu yra prašoma ištirti nutarimo teisėtumą: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo biologijos, inžinerinių technologijų valstybiniuose brandos egzaminuose <...>“.

*Dėl Nacionalinės švietimo agentūros **Kalbų** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto nutarimo*

20. Nacionalinės švietimo agentūros **Kalbų** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 11 d. posėdžio protokole yra nurodyti du nagrinėti klausimai, iš kurių aktualus yra pirmas klausimas:⁵

20.1. Dėl baltarusių tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros, lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros, rusų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros, užsienio (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos, pagrindinės ir pakartotinės sesijų valstybinių brandos egzaminų išlaikymo ribos, t. y. slenkstinio, patenkinamo, pagrindinio bei aukštesniojo pasiekimų lygių ribų nustatymo.

21. Protokolo 1.1 punkte buvo pristatyta tokia klausimo problematika:

[redacted], pristatė 2025 m. baltarusių tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros, lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros, rusų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros, užsienio (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybinių brandos egzaminų kandidatų skaičius, preliminarinius rezultatus. Baltarusių tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros, lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros, rusų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros, užsienio (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybinių brandos egzaminų preliminarinių rezultatų aptarimo medžiaga pridedama (1 priedas).

<...>

Posėdžio dalyviai, įvardino, kad užsienio (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos, pagrindinės ir pakartotinės sesijų valstybinių brandos egzaminų rezultatai rodo, jog šiai kandidatų populiacijai, kuri mokėsi pagal atnaujintą Vidurinio ugdymo programą 2023–2025 mokslo metais ir laikė užsienio (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos, pagrindinės ir pakartotinės sesijų valstybinius brandos egzaminus, šiuo pereinamuoju laikotarpiu Bendrosiose programose nurodyta egzamino slenkstinio pasiekimų lygio riba yra per aukšta ir pasiūlė vadovaujantis Vertinimo komiteto reglamento 7.4 papunkčiu, subalansuoti Bendrosiose programose fiksuotą egzamino slenkstinio lygio ribos – 35 taškų poveikį, užtikrinti visų egzamine dalyvavusių kandidatų lygias galimybes ir prieš skaičiuojant galutinį egzamino rezultatą balais, prie kiekvieno kandidato gauto galutinio taškų skaičiaus pridėti 10 taškų, nekeičiant egzamino pasiekimų lygių ribų, nes jos yra fiksuotos Bendrosiose programose.

[redacted] atkreipė dėmesį, kad pridedant taškus, visiems kandidatams, kurių rezultatas dėl siūlomu pridėti tašku viršys 100 taškų, būtų fiksuotas maksimalus 100 balų įvertinimas.

<...>

22. Šių motyvų pagrindų buvo nutarta:

NUTARTA. Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo užsienio (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybiniuose brandos egzaminuose.

23. Šiuo pareiškimu yra prašoma ištirti nutarimo teisėtumą: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo užsienio (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybiniuose brandos egzaminuose“.

⁵ Priedas Nr. 1, nuo 74 lap.

III. Galiojantis aktualus norminis teisinis reguliavimas

Aktualios teisės normos reglamentuojančios norminių teisės aktų teisėtumą

24. Lietuvos Respublikos konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad galioja tik paskelbti įstatymai.

25. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kad teisės akto įregistravimas ir paskelbimas Teisės aktų registre laikomas oficialiu teisės akto paskelbimu.

26. Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad norminis teisės aktas įsigalioja kitą dieną po oficialaus paskelbimo Teisės aktų registre, jeigu pačiame teisės akte nenumatyta vėlesnė įsigaliojimo data.

Aktualios teisės normos reglamentuojančios valstybinių brandos egzaminų vertinimo tvarką

27. Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija ir savivaldybės vykdomoji institucija organizuoja mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimus (brandos egzaminus, pasiekimų patikrinimus baigus pagrindinio ugdymo programą, nacionalinius mokinių pasiekimų patikrinimus ir kitus mokymosi pasiekimų patikrinimo būdus) pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas bendrąsias programas ir mokymosi pasiekimų patikrinimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašus, mokinių pasiekimų tyrimus. Šie mokymosi pasiekimų patikrinimai organizuojami vienodi visų mokomųjų kalbų mokyklų mokiniams, nepažeidžiant lygių galimybių principo, apibrėžto šio įstatymo 5 straipsnyje, o mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių asmens gabumų), pritaikomi švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai organizuojami švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka.

28. Vidurinio ugdymo programos dalykų valstybinių brandos egzaminų, įskaitant ir atskiras jų dalis, organizavimą, vykdymą, vertinimą ir priežiūrą reglamentuoja Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. V-1187.

29. Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo 123.1 punkte yra nustatyta, kad Valstybinis brandos egzaminas laikomas išlaikytu kandidatui surinkus 35 taškus iš 100 galimų taškų.

30. Pažymėtina, kad minėtu norminiu teisės aktu nustatyta valstybinio brandos egzamino išlaikymo 35 taškų riba atitinką bendrą Lietuvos švietimo sistemą reguliuojamą ir kitais norminiais teisės aktais:

30.1. Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269, kuriame yra nustatyta:

- 22 punktas. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose išskirti slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis lygiai. Pradinio ugdymo programoje mokinių pažangai ir pasiekimams

fiksuoti ir vertinimo informacijai pateikti naudojami pasiekimų lygiai vertinimo aplankai. Šiuos aplankus, mokytojo padedami, mokosi sudaryti patys mokiniai; taip jie kartu mokosi įsivertinti pasiekimus. Mokinių pasiekimai pažymiais nevertinami. Pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose pasiekimų lygiai siejami su pažymiu: slenkstinis lygis – 4 balai, patenkinamas lygis – 5–6 balai, pagrindinis lygis – 7–8 balai, aukštesnysis lygis – 9–10 balų.

- 27 punktas. Išorinis apibendrinamasis vertinimas apima pradinio ugdymo nacionalinį pasiekimų patikrinimą (toliau – NMPP), pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą (toliau – PUPP), valstybinius brandos egzaminus (toliau – VBE). NMPP, PUPP ir VBE organizuojami švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Mokinio VBE įvertinimas, siekiantis 40 balų, atitinka slenkstinį pasiekimų lygį, 41–49 balus – patenkinamą pasiekimų lygį, 50–85 balus – pagrindinį pasiekimų lygį, 86–100 balų – aukštesnįjį pasiekimų lygį.
- 27¹ punktas. VBE sudaro dvi atskirai organizuojamos dalys. VBE pirmos dalies įvertinimas yra 1–40 taškų, VBE antros dalies įvertinimas – 1–60 taškų (išskyrus lietuvių kalbos ir literatūros pagal vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros išplėstinio (A) kurso bendrąją programą (toliau – lietuvių kalba ir literatūra (A)) ir lietuvių kalbos ir literatūros pagal vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros bendrojo (B) kurso bendrąją programą (toliau – lietuvių kalba ir literatūra (B)) VBE). Lietuvių kalbos ir literatūros (A) ir lietuvių kalbos ir literatūros (B) VBE pirmos dalies įvertinimas yra 1–30 taškų, VBE antros dalies įvertinimas – 1–70 taškų. Valstybinio brandos egzamino įvertinimas yra atskirų jo dalių suminis įvertinimas taškais, kuris į balus perskaičiuojamas Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo, tvirtinamo švietimo, mokslo ir sporto ministro, nustatyta tvarka. VBE užduotyje slenkstinio pasiekimų lygio užduotys sudaro 35 procentus, patenkinamo pasiekimų lygio – 15 procentų, pagrindinio pasiekimų lygio – 35 procentus, aukštesniojo – 15 procentų (galima iki 5 procentų paklaida).

30.2. Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2005 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. ISAK-556 (nuo 2022 01 01 įsigaliojo nauja redakcija patvirtinta 2021-12-31 įsakymu Nr. V-2323). Šio aprašo 1 punkte yra nustatyta, kad nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašas reglamentuoja priėmimą mokytis pagal bendrojo ugdymo programas, kėlimą į aukštesnę klasę, perėjimą prie aukštesnio lygmens ugdymo programos, ugdymo programos kartojimą, jos baigimą, mokymosi pasiekimų gilinimą ir plėtojimą. Šio aprašo 19 punkte yra nustatyta, kad Mokinio mokymosi pasiekimai ugdymo laikotarpio pabaigoje apibendrinami ir vertinimo rezultatas fiksuojamas įrašu ir (arba) balu, taikant 10 balų vertinimo sistemą:

- patenkinamas įvertinimas – įrašai: „slenkstinis“, „patenkinamas“, „pagrindinis“, „aukštesnysis“, „atleista“ („atl.“), „įskaityta“ („įsk.“), 4–10 balų įvertinimas (19.1 punktas);

- nepatenkinamas įvertinimas – įrašai: „nepatenkinamas“, „neįskaityta“ („neįsk.“), 1–3 balų įvertinimas (19.2 punktas).

30.3. Pažymėjimų ir brandos atestatų išdavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2007 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. ISAK-236. Šio aprašo 105 punkte yra nustatyta, kad mokymosi pasiekimus įteisinančiuose ir kituose dokumentuose mokinių mokymosi pasiekimų įvertinimai (balai) įrašomi pagal Aprašo 12 priede pateiktas vertinimo skales. Pažymėjimų ir brandos atestatų išdavimo tvarkos aprašo 12 priede nustatyta:

„<...>Valstybinių brandos egzaminų vertinimo⁴ skalė

Rezultatas	Pasiekimų lygis	Balai
Išlaikyta	aukštesnysis	86–100
	pagrindinis	50–85
	patenkinamas	41–49
	slenkstinis	40
Neišlaikyta	nepatenkinamas	1–39

⁴ Valstybinio brandos egzamino įvertinimas yra jo dalių (pirmosios ir antrosios) suminis įvertinimas.

<...>“

30.4. Atitinkamų dalykų programų pasiekimų vertinime yra nurodyta, kad mokinių pasiekimų lygiai yra įvertinami pažymiu: slenkstinis lygis – 4, patenkinamas lygis – 5–6, pagrindinis lygis – 7–8, aukštesnysis lygis – 9–10. Mokinių įvertinimai viešai tarpusavyje nelyginami:

- Matematikos programa: <https://emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/5?types=8&clases=&educations=&st=3>
- Biologijos programa: <https://emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/13?types=8&clases=&educations=>
- Inžinerinės technologijos programa: <https://emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos/39?types=8&clases=&educations=>
- ir kitos programos;

31. Taigi, išanalizuoti ir aptarti Lietuvos švietimo pagrindinio ir vidurinio ugdymo sistemą reglamentuojantys norminiai teisės aktai aiškiai atskleidžia susiformavusį teisinį paprotį ir socialinio elgesio taisyklę, pagal kurią mokinių žinių ir gebėjimų vertinimas grindžiamas dešimtbalės sistemos principais, kur 4 balai laikomi neigiamu įvertinimu. Atsižvelgiant į tai, Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo 123.1 punkte nustatyta egzamino išlaikymo riba – 35 taškai iš 100 galimų – atitinka minėtą vertinimo logiką, viešai žinomą socialinį elgesio modelį bei švietimo sistemos teisingumo tradiciją, todėl yra pagrįsta, teisinga ir teisėta.

IV. Dėl valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų kompetencijos

32. Minėta, kad Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija ir savivaldybės vykdomoji institucija organizuoja mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimus (brandos egzaminus, pasiekimų patikrinimus baigus pagrindinio ugdymo programą, nacionalinius mokinių pasiekimų patikrinimus ir kitus mokymosi pasiekimų patikrinimo būdus) pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas bendrąsias programas ir mokymosi pasiekimų patikrinimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašus, mokinių pasiekimų tyrimus. Šie mokymosi pasiekimų patikrinimai organizuojami vienodi visų mokomųjų kalbų mokyklų mokiniams, nepažeidžiant lygių galimybių principo, apibrėžto šio įstatymo 5 straipsnyje, o mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių asmens gabumų), pritaikomi švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai organizuojami švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka.

33. Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo 116 punkte yra nustatyta, kad valstybinių brandos egzaminų dalių **vertinimo klausimams spręsti** sudaromi kalbų, tikslųjų mokslų, gamtamokslinio ir technologinio ugdymo, visuomeninio ugdymo valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetai. Į šiuos komitetus įtraukiami atitinkamų valstybinių brandos egzaminų vertinimo komisijų pirmininkai, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Nacionalinės švietimo agentūros, Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti, tautinių mažumų atstovai, atitinkamų dalykų mokytojų asociacijų ar kitų mokytojų organizacijų atstovai, atitinkamų dalykų mokytojai ekspertai, aukštųjų mokyklų dėstytojai, atitinkamų dalykų ekspertai. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras. Valstybinių brandos egzaminų priskyrimą atitinkamam vertinimo komitetui nustato Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamentas.

34. Šio aprašo 121 punkte yra nustatyta, kad valstybinių brandos egzaminų vėliausią galimą rezultatų skelbimo datą nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Konkrečias valstybinių brandos egzaminų rezultatų skelbimo datas per tris dienas nuo **Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto posėdžio, patvirtinusio rezultatus, dienos** nustato Nacionalinės švietimo agentūros direktorius ir skelbia jas viešai Nacionalinės švietimo agentūros interneto svetainėje bei informacinėje sistemoje NECIS.

35. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamento, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. V-899 (Nauja redakcija patvirtinta 2025 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. V-475), 1 punkte yra nustatyta, kad valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamentas (toliau – Reglamentas) nustato valstybinių brandos egzaminų priskyrimą valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetams (toliau – Komitetas), Komitetų sudėtį, funkcijas, Komitetų narių teises ir Komitetų darbo organizavimą.

36. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamento 7 punkte yra nustatyta, kad Komitetas priima sprendimus dėl:

„7.1. atitinkamo valstybinio brandos egzamino išlaikymo ribos, t. y. slenkstinio, patenkinamo, pagrindinio bei aukštesniojo pasiekimų lygių ribų nustatymo;

7.2. kandidato darbo nevertinimo, kai galutinio sprendimo priėmimą nustato VBE organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas;

7.3. atitinkamo valstybinio brandos egzamino užduoties dalies ar atskiro klausimo (uždavinio) nevertinimo, kai nustatoma spausdinimo, tiražavimo, skaitmeninio pateikimo elektroninėje užduočių atlikimo sistemoje ir/ar dalykinė klaida užduotyje;

7.4. nereglamentuotų atitinkamų valstybinių brandos egzaminų dalių kandidatų darbų vertinimo procedūrų.“

37. Taigi, Švietimo įstatyme yra imperatyviai nustatyta, kad mokinių pasiekimų vertinimo tvarką gali nustatyti tik Švietimo, mokslo ir sporto ministras. Minėto įstatymo 38 straipsnio 4 dalyje aiškiai įtvirtinta, kad mokymosi pasiekimų patikrinimai, įskaitant valstybinius brandos egzaminus, organizuojami pagal ministro patvirtintus organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašus. Nei ši, nei kita įstatymo norma nenumato Švietimo, mokslo ir sporto ministro kompetencijos delegavimo galimybės kitam subjektui – nei Nacionalinei švietimo agentūrai, nei valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetams. Todėl mokinių pasiekimų vertinimo tvarka, įskaitant vertinimo kriterijų, taškų sistemą, vertinimo ribas ir jų konvertavimą į balus, gali būti nustatoma tik ministro norminiu teisės aktu.

38. Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo 121 punktas aiškiai atskleidžia, kad Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto funkcija yra galutinių vertinimo rezultatų patvirtinimas – t. y. sprendimų priėmimas dėl konkrečių kandidatų pasiekimų įvertinimo. Komitetas fiksuoja galutinius įvertinimus, vadovaudamasis tvarka, kuri yra patvirtinta ministro norminiuose teisės aktuose. Tuo tikslu Komitetas leidžia individualius teisės taikymo aktus (individualius administracinius aktus).

39. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų protokoluose yra paaiškinta, kad Komitetų nutarimai (dėl taškų pridėjimo) buvo priimti vadovaujantis atitinkamo komiteto reglamento 7.1 ir 7.4 punktais

40. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamento 7.1 punkte įtvirtinta nuostata reiškia Komiteto kompetenciją nustatyti ir patvirtinti kandidato, laikančio valstybinį brandos egzaminą, pasiekimų įvertinimą ir jo priskyrimą atitinkamai pasiekimų lygio ribai. Ši riba, pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytą vertinimo tvarką, *inter alia* yra išreiškiama taškais, o pagal surinktų taškų skaičių apskaičiuojamas galutinis valstybinio brandos egzamino įvertinimas balais.

41. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamento 7.4 punktas nustato Komiteto teisę spręsti tik procedūrinio pobūdžio klausimus nereglamentuotais vertinimo procedūrų atvejais.

V. Dėl valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų priimtų norminių teisės aktų ir jų neteisėtumo

42. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje yra nustatyta, kad **norminis administracinis aktas** – viešojo administravimo subjekto priimtas daugkartinio taikymo teisės aktas, nustatantis elgesio taisykles, skirtas individualiai neapibrėžtai asmenų grupei.

43. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, taikant Administracinių bylų teisenos įstatymo normas, apibendrinimo, publikuoto LVAT biuletenyje Nr. 23, 4.2.1 punkte yra apibendrinti pagrindiniai norminio administracinio akto požymiai Lietuvos vyriausiojo

administracinio teismo praktikoje išskirti, analizuojant individualių ir norminių administracinių aktų skirtumus. Pagal šią praktiką norminiam administraciniam aktui būdingi tokie požymiai:

- 1) aktas sukuria elgesio taisykles – teisės normas;
- 2) aktas priimtas viešojo administravimo subjekto, vykdančio administracinį reglamentavimą įgyvendinant būtent viešojo administravimo įgaliojimus, t. y. jį priėmusiam subjektui tiesiogiai realizuojant valstybės valią ir nustatant elgesio taisykles, visuotinai privalomas tam tikrų visuomeninių santykių dalyviams;
- 3) aktas išdėsto bendro, abstraktaus pobūdžio nuostatas, kurios apjungia tipinėmis, rūšinėmis savybėmis panašius visuomeninius santykius;
- 4) aktas orientuojamas į ateitį, t. y. skirtas taikyti daug kartų; jis toliau veikia po realizavimo individualiuose santykiuose ir konkrečių asmenų elgesyje;
- 5) aktas adresuotas neapibrėžtam asmenų ratui arba ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais; tai, kad galima tam tikru metu nustatyti jų skaičių, nereiškia, kad aktas yra individualus;
- 6) aktas yra visuotinai privalomas;
- 7) aktas paskelbiamas laikantis nustatytos norminių teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos.

44. Be to, šio Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos apibendrinimo 5.3 punkte yra nurodyta, jog Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pažymima, kad viešojo administravimo subjektų priimto akto kvalifikavimo ir teisinio vertinimo negali lemti tik formalūs kriterijai. Iš administracinių teismų praktikos matyti, kad teisės akto priskyrimo administraciniam aktui klausimas yra sprendžiamas ne vien pagal teisės akto pavadinimą, jame nurodytą apskundimo tvarką, ar jame vartojamas sąvokas, bet pagal tikrąjį teisės akto turinį, nustatomą pagal administraciniam sprendimui būdingus požymius.

45. Nors komitetų nutarimai buvo įforminti protokolinais sprendimais, tačiau Komitetų nutarimai atitinka esminius norminio administracinio akto požymius dėl šių teisinių aplinkybių ir būtent:

- 45.1. Komitetų nutarimais yra pakeičiama Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta valstybinių brandos egzaminų vertinimo tvarka, kuri buvo patvirtinta bendrosiose programose ir Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše ir yra nustatoma iki tol neregamentuota nauja elgesio taisyklė, kad visiems matematikos (A ir B), ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos, istorijos, biologijos, inžinerinių technologijų, (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybinių brandos egzaminų dalyviams yra pridedama 10 taškų (*aktas sukuria elgesio taisykles – teisės normas*).
- 45.2. Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija ir savivaldybės vykdomoji institucija organizuoja mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimus <...>. Nacionalinės švietimo agentūros nuostatų patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. V-573, 1 punkte yra nustatyta, kad Nacionalinė švietimo agentūra yra įstaiga prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos. Agentūros nuostatų 6 punkte yra nustatyta, kad Agentūra veikia

švietimo, mokslo ir sporto ministrui pavestose švietimo valdymo srityje, įgyvendindama švietimo politiką pagal nustatytus veiklos tikslus. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetai veikia Nacionalinės švietimo agentūros struktūroje. Be to Nacionalinės švietimo agentūros Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų funkcijos ir įgaliojimai yra tiesiogiai nustatyti Švietimo, mokslo ir sporto ministro, t.y. Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo 116 punkte, kuris yra patvirtintas Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. V-1187 įgyvendinant Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 dalį. Taigi, Nacionalinė švietimo agentūra ir jos Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetai yra centriniai viešojo administravimo subjektai įgyvendinantis įgyvendinantys viešojo administravimo įgaliojimus ir kurių priimti sprendimai yra privalomi vykdyti;

- 45.3. Komitetų nutarimuose yra išdėstytos bendro, abstraktaus pobūdžio nuostatos, kurios apjungia tipinėmis, rūšinėmis savybėmis panašius visuomeninius santykius, t.y. Komitetų nutarimai yra taikomi mokiniams, kurie 2025 m. laikė matematikos (A ir B), ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos, istorijos, biologijos, inžinerinių technologijų, (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybinių brandos egzaminus. Komitetų nutarimai nėra individualizuoti konkrečiam asmeniui (mokiniui), o nustato bendrą taisyklę, kad visų kandidatų, kurie dalyvavo matematikos (A ir B), ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos, istorijos, biologijos, inžinerinių technologijų, (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybinių brandos egzaminuose vertinimuose, yra pridėta 10 taškų.
- 45.4. Komitetų nutarimo pagrindu buvo perskaičiuoti, pakeisti ir patvirtinti kandidatų, kurie dalyvavo matematikos (A ir B), ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos, istorijos, biologijos, inžinerinių technologijų, (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybinių brandos egzaminuose, įvertinimai pridėdant 10 taškų ir tokių būdu perskaičiuojant galutinius įvertinimo balus.
- 45.5. Komitetų nutarimai nebuvo taikyti konkrečioms asmenims, o yra adresuotas asmenų ratui, apibūdintų rūšiniais požymiais (matematikos (A ir B), ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos, istorijos, biologijos, inžinerinių technologijų, (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybinių brandos egzaminų dalyviams); tai, kad galima tam tikru metu nustatyti jų skaičių, nereiškia, kad aktas yra individualus.

46. Komitetų nutarimai nebuvo paskelbti teisės aktuose nustatyta tvarka, tačiau tai ir yra vienas iš svarbiausių teisėkūros pažeidimų. Nepaisant to, apie sprendimą pridėti 10 taškų valstybinių brandos egzaminų pasiekimų vertinime buvo plačiai paskelbta viešai⁶.

⁶ - https://www.lrt.lt/naujienos/svietimas/45/2630259/ministre-popoviene-apsisprende-kaip-spres-bedas-del-konkursinio-balo-skaiciavimo?fbclid=PAZXh0bgNhZW0CMTEAAew_2Rwzn2bUmCziXWLlc6RP3sSixEK6RbFhaR7GA6nm29w3G-XqqO4sKcZFW_aem_DCCbNCK1Lh5ByW1cq2NtEw
- <https://www.nsa.smsm.lt/2025/07/14/skelbiami-paskutiniai-valstybiniu-brandos-egzaminu-rezultatai/>
- <https://smsm.lrv.lt/lt/naujienos-1/pranesimai-ziniasklaidai-1/atsakymai-i-dazniausiai-uzduodamus-klausimus-apie-vbe-rezultatu-ir-konkursinio-balo-skaiciavimo-tvarka-P6Hi/>

47. Taigi, Komitetų nutarimai yra norminiai administraciniai aktai, kurių teisėtumas gali būti tikrinamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

48. Komitetų nutarimai, pakeitė ir nustatė kitokią matematikos (A ir B), ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos, istorijos, biologijos, inžinerinių technologijų, (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybinių brandos egzaminų vertinimo tvarką, nei buvo nustatyta Švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintuose bendrosiose programose ir Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše.

49. Bendrosiose programose ir Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše nebuvo numatyta galimybė pridėti 10 taškų kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo atitinkamuose valstybiniuose brandos egzaminuose, t.y. 10 taškų pridėjimui nebuvo numatytas norminis pagrindas.

50. Dėl aukščiau nurodytų faktinių ir teisinių aplinkybių manytina, kad Komitetų nutarimai yra neteisėti ir prieštarauja šiems Lietuvos Respublikos įstatymams:

50.1. Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 daliai, kurioje yra nustatyta, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija ir savivaldybės vykdomoji institucija organizuoja mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimus (brandos egzaminus <...>) pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas bendrąsias programas ir mokymosi pasiekimų patikrinimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašus, mokinių pasiekimų tyrimus. <...> Nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai organizuojami švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka.

50.2. Pagal šią įstatymo normą Mokymosi pasiekimų patikrinimo tvarką gali nustatyti tik Švietimo, mokslo ir sporto ministras.

50.3. Komitetai neturi teisės keisti ir nustatyti kitokią valstybinių brandos egzaminų vertinimo tvarką. Komitetai, pagal jų kompetenciją, apskritai neturi teisės nustatyti jokios valstybinių brandos egzaminų vertinimo tvarkos. Komitetams nėra suteikti įgaliojimai priimti norminius administracinius teisės aktus. Komitetai gali priimti tik individualius teisės taikymo aktus.

50.4. Todėl Komitetų nutarimai prieštarauja Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 daliai.

51. Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai bei Teisėkūros pagrindų įstatymo 19 straipsnio 3 daliai ir 20 straipsnio 1 daliai:

51.1. Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad galioja tik paskelbti įstatymai. Teismų praktikoje pripažįstama, jog į administracinę teisimą kreiptis galima ir tais atvejais, kai abejojama, ar norminis administracinis aktas atitinka Lietuvos Respublikos Konstituciją – konkretų jos straipsnį ar joje įtvirtintą konstitucinį principą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pareiškimų ir prašymų ištirti norminio administracinio akto teisėtumą rengimo ir padavimo administraciniams teismams rekomendacijos, III skyrius⁷).

⁷ <https://www.lvat.lt/teismo-lankytojam/pareiskimu-del-norminiu-aktu-gincijimo-rekomendacijos/712>

- 51.2. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kad teisės akto įregistravimas ir paskelbimas Teisės aktų registre laikomas oficialiu teisės akto paskelbimu.
- 51.3. Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad norminis teisės aktas įsigalioja kitą dieną po oficialaus paskelbimo Teisės aktų registre, jeigu pačiame teisės akte nenumatyta vėlesnė įsigaliojimo data.
- 51.4. Komitetų nutarimai nebuvo paskelbti įstatymų nustatyta tvarka, todėl negali sukelti teisinių pasekmių ir negali būti teisėti.
52. Komitetų nutarimai taip pat pažeidė teisės principą *lex retro non agit* (įstatymas atgal negalioja) ir su tuo susijusius kitus konstitucinius principus (teisinės valstybės, teisėtų lūkesčių, atsakingo valdymo principus):
- 52.1. Konstitucinis teisėtumo ir teisinio tikrumo principas suponuoja reikalavimą, kad teisės aktai ir sprendimai, kuriais keičiamos teisės ar pareigos, galiotų tik į ateitį. Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad galioja tik paskelbti įstatymai, o Konstitucijos preambulėje įtvirtintas teisinės valstybės principas apima ir teisinio saugumo bei teisėtų lūkesčių apsaugos reikalavimus.
- 52.2. *Lex retro non agit* yra bendrasis konstitucinis principas, kurio laikymasis yra privalomas visose teisės šakose, įskaitant administracinę teisę. Kaip yra pažymėjęs Konstitucinis Teismas bei LVAT, šis principas reiškia, kad teisės norma ar sprendimas negali būti taikomas faktinėms aplinkybėms, susiklosčiusioms iki jos įsigaliojimo ar priėmimo.
- 52.3. Nagrinėjamu atveju Komitetų nutarimai, priimti po valstybinių brandos egzaminų laikymo dienos, buvo susiję su vertinimo ribų ir kriterijų patikslinimu, taškų priskyrimo tvarka, turinčiais tiesioginės įtakos galutiniam įvertinimui. Tai reiškia, kad valstybinių brandos egzaminų vertinimo taisyklės buvo faktiškai pakeistos jau po užduočių atlikimo, o toks vertinimo tvarkos pakeitimas *ex post* pažeidžia *lex retro non agit* principą.
- 52.4. kandidatų darbai turėjo būti vertinami pagal egzamino laikymo metu galiojusią tvarką, įskaitant ministro patvirtintą Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašą bei kitus teisės aktus, galiojusius egzamino metu. Vėliau priimti Komitetų sprendimai negali būti taikomi atgal ir keisti teisinės padėties jau po faktų atsiradimo (t. y. po užduočių pateikimo kandidatams ir egzaminų laikymo).
53. Toks retroaktyvus vertinimo taisyklių taikymas pažeidžia:
- 53.1. teisėtų lūkesčių principą, nes kandidatai bei kitos institucijos (aukštosios mokyklos ir pan.) pagrįstai tikėjosi, kad jų darbai bus vertinami pagal tuo metu galiojusią tvarką;
- 53.2. teisės aiškumo ir teisinio saugumo reikalavimus, nes tai sukūrė neapibrėžtumą ir teisinių padarinių neprognozuojamumą;
- 53.3. atsakingo valdymo principą, nes viešojo administravimo institucija (Komitetas), veikianti pagal Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliojimą, veikė *ultra vires*, t. y. viršydama savo įgaliojimus ir paneigdama pareiškėjų bei kitų institucijų teisę į stabilią, prognozuojamą teisinę aplinką.

54. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) praktikoje nuosekliai laikomasi pozicijos, kad viešojo administravimo subjekto priimtas aktas negali turėti atgalinės galios, nebent tai aiškiai nustatyta įstatyme ir toks taikymas neblogina teisinio santykio subjekto padėties (žr., pvz., LVAT 2013 m. kovo 4 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A602-222/2013). Šiuo atveju nei Švietimo įstatyme, nei švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymuose nėra numatyta, kad Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetai galėtų *ex post facto* keisti egzaminų vertinimo tvarką ar taikyti naujas vertinimo ribas ar kriterijus jau po egzaminų įvykimo.

55. Nors formaliai gali būti teigiama, kad taškų pridėjimas pagerino tų kandidatų padėtį, kurie buvo neišlaikę egzaminų arba buvo arti išlaikymo ribos, tačiau toks sprendimas objektyviai pablogino kitų kandidatų – surinkusių aukštus balus pagal pirminę vertinimo tvarką – padėtį. Po Komiteto sprendimo šie kandidatai buvo priversti konkuruoti dėl valstybės finansuojamų vietų aukštosiose mokyklose ar kitų pripažinimo formų su papildomų taškų gavusiais kandidatais, kurie iki sprendimo priėmimo nebuvo laikomi išlaikiusiais egzaminų arba buvo surinkę gerokai mažiau taškų. Tokia situacija pažeidžia teisėtų lūkesčių ir lygiateisiškumo principus, suponuoja teisinio neapibrėžtumo ir nelygių sąlygų egzaminų laikytojams atsiradimą. Tai rodo, kad Komitetų nutarimams buvo suteiktas atgalinis poveikis, kuris turėjo realią ir neigiamą teisinių padarinių dalį egzaminą laikiusių asmenų, nepaisant to, kad šie kandidatai veikė pagal tuo metu galiojusią teisinę tvarką.

56. Tokie Komitetų nutarimai negali būti laikomi teisėtais, nes jie pažeidžia ne tik *lex retro non agit* principą, bet ir administracinės teisės normų galiojimo laike logiką: teisės aktas ar sprendimas turi būti taikomas tik tiems faktams, kurie įvyko po jo įsigaliojimo, o ne atvirkščiai (žr. LVAT nutartį administracinėje byloje Nr. A662-2628/2012).

VI. Prašymai teismui

57. Atsižvelgiant į tai, kas aukščiau išdėstyta ir vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 112 straipsniu, prašome ištirti ar 57.1 – 57.4 punktuose išdėstyti norminiai aktai neprieštarauja Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 daliai, Teisėkūros pagrindų įstatymo 19 straipsnio 3 daliai ir 20 straipsnio 1 daliai, Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai bei Konstituciniams *lex retro non agit* (įstatymas atgal negalioja), teisinės valstybės, atsakingo valdymo principams:

57.1. Nacionalinės švietimo agentūros **Matematikos** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 7 d. posėdžio protokolo 1 klausimo nutarimas: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo matematikos (A), matematikos (B) valstybiniuose brandos egzaminuose <...>“.

57.2. Nacionalinės švietimo agentūros **Visuomeninio ugdymo** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 7 d. posėdžio protokolo 1 klausimo nutarimas: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos ir istorijos valstybiniuose brandos egzaminuose<...>“.

57.3. Nacionalinės švietimo agentūros **Gamtos mokslų, informatikos ir inžinerinių technologijų** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto 2025 m. liepos 7 d. posėdžio protokolo 1 klausimo nutarimas: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo

biologijos, inžinerinių technologijų valstybiniuose brandos egzaminuose.
<...>“

57.4. Nacionalinės švietimo agentūros **Kalbų** valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto posėdžio 2025 m. liepos 11 d. protokolo 1 klausimo nutarimas: „Pritarti ir patvirtinti dėl 10 taškų pridėjimo kiekvienam kandidatui, kuris dalyvavo užsienio (anglų) kalbos, užsienio (prancūzų) kalbos, užsienio (vokiečių) kalbos valstybiniuose brandos egzaminuose.“.

Pageidaujame visus teismo procesinius dokumentus gauti per EPP.

Pageidaujame bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka.

Neprieštaraujame dėl bylos nagrinėjimo naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas.

PRIDEDAMA:

1. Nacionalinės švietimo agentūros 2025-07-23 raštas Nr. SD-2660 „Dėl dokumentų pateikimo“ su priedais (Nacionalinės švietimo agentūros valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų posėdžių protokolai);
2. Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 dalis;
3. Teisėkūros pagrindų įstatymo 19 ir 20 straipsniai;
4. Konstitucijos 7 straipsnis.
5. Atstovavimo sutartis

Pagarbiai,

Lietuvos Respublikos Seimo nariai

Ingrida Šimonytė

Mindaugas Lingė

Giedrė Balčytytė

Daiva Ulbinaitė

Jurgita Sejonienė

Vytautas Juozapaitis